

Teşkilâtı Esasiye kanunu

No.
491

Birinci fasıl

Ahkâma esasiye

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

İKİNCİ MADDE — Türkiye Devletinin dini, dini islâmdır; resmî dili türkçedir; makarrı Ankara şehridir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Hâkimiyet bilâkaydü şart milletindir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin yegâne ve hakikî mümessili olup millet namına hakkı hâkimiyeti istimal eder.

BEŞİNCİ MADDE — Teşri salâhiyeti ve icra kudreti Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder.

ALTINCI MADDE — Meclis, teşri salâhiyetini bizzat istimal eder.

YEDİNCİ MADDE — Meclis, icra salâhiyetini, kendi tarafından müntahap Reisicumhur ve onun tâyin edeceği bir İcra Vekilleri Heyeti marifetiyle istimal eder.

Meclis, Hükûmeti her vakit murakabe ve iskat edebilir.

SEKİZİNCİ MADDE — Hakkı kaza, millet namına, usulî ve kanunu dairesinde müstakıl mehakim tarafından istimal olunur.

İkinci fasıl

Vazifei teşriye

DOKUZUNCU MADDE — Türkiye Büyük Millet Meclisi kanunu mahsusuna tevfikân millet tarafından müntahap mebuslardan müteşekkildir.

ONUNCU MADDE — On sekiz yaşınıkmal eden her erkek Türk mebusan intihabına iştirak etmek hakkını haizdir.

ON BİRİNCİ MADDE — Otuz yaşını kmal eden her erkek Türk, mebus intihap edilmek salâhiyetini haizdir.

ON İKİNCİ MADDE — Ecnebi hizmeti resmiyesinde bulunanlar, mücazâtı terhibiye veya sirkat, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, hileli iflâs cürümlerinden biriyle mahkûm olanlar, maheurlar, tabiiyeti ecnebiye iddiasında bulunanlar, hukuku medeniyeden iskat edilmiş olanlar Türkçe okuyup yazmak bilmeyenler mebus intihap olunamazlar.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Büyük Millet Meclisinin intihabı dört senede bir kere icra olunur.

Müddeti biten mebusların tekrar intihap edilmesi caizdir.

Sabık Meclis lâhık Meclisin içtimasına kadar devam eder.

Yeni intihabın icrasına imkân görülmediği takdirde içtima devresinin bir sene temdidi caizdir.

Her mebus yalnız kendini intihap eden dairenin değil, umumun vekilidir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Büyük Millet Meclisi, her teşrinisani iptidasında davetsiz toplanır.

Meclis, âzasının memleket dahilinde devir, tetkik ve murakabe vazifelerinin ihzârı ve teneffüs ve istirahatleri için senedealtı aydan fazla tatili faaliyet edemez.

ON BEŞİNCİ MADDE — Kanun teklif etmek hakkı Meclis âzasına ve İcra Vekilleri Heyetine aittir.

ON ALTINCI MADDE — Mebuslar Meclise iltihak ettiklerinde şu şekilde tal-

lif olunurlar: [Vatan ve milletin saadet ve selâmetine ve milletin bilâ kaydü şart hâkimiyetine mugayir bir gaye takip etmiyeceğime ve Cumhuriyet esaslarına sadakatten ayrılmıyacağıma Vallahi].

ON YEDİNCİ MADDE — Hiç bir mebus meclis dahilindeki rey ve mütalâasından ve beyanatından ve meclisteki rey ve mütalâasının ve beyanatının meclis haricinde irad ve izharından dolayı mesul değildir. Gerek intihabından evvel ve gerek sonra aleyhine cürüm isnat olunan bir mebusun maznunen istievabı veya tevkihi veyahut muhakemesinin icrası Heyeti Umumiyenin kararına menuttur. Cınai cürmü meşhut bundan müstesnadır. Ancak bu takdirde Makamı aidi Meclisi derhal haberdar etmekle mükelleftir. Bir mebusun intihabından evvel veya sonra aleyhine sâdır olmuş cezai bir hükmün infazı mebusluk müddetinin hitamına talik olunur. Mebusluk müddeti esnasında müruruzaman cereyan etmez.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Mebusların senevi tahsisatları kanunu mahsus ile tâyin olunur.

ON DOKUZUNCU MADDE — Tatil esnasında reisicumhur veya Meclis reisi lüzum görürse Meclisi içtimaa dâvet edebileceği gibi âzadan beşte biri tarafından talep vuku bulursa Meclis reisi dahi Meclisi içtimaa davet eder.

YİRMİNCİ MADDE — Meclis müzakeratı alenidir ve harfiyen neşrolunur.

Fakat Nizamnamei dahilide münderiç şeraite tevfikân Meclis hafi celseler dahi aktedebilir ve hafi celseler müzakeratının neşri Meclisin kararına menuttur.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Meclis, müzakeratını kendi Nizamnamei dahili-si mucibince icra eder.

YİRMİ İKİNCİ MADDE — Sual ve istizah ve Meclis tahkikatı Meclisin cümlei salâhiyetinden olup şekli tatbiki Nizamnamei dahili ile tâyin olunur.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mebusluk ile Hükûmet memuriyeti bir zat uhdesinde içtima edemez.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Türkiye Büyük Millet Meclisi Heyeti Umumiyesi Her teşrinisani iptidasında bir sene için kendisine bir reis ve üç reis vekili intihap eder.

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — İntihap devresinin hitamından evvel Meclis adedi mürettebinin ekseriyeti mutlakasiyle intihabat teçdit olunursa yeni içtima eden Meclisin intihap devresi ilk teşrinisaniden başlar.

Teşrinisaniden evvel vâkı olan içtima, Fevkalâde bir içtima addolunur.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Büyük Millet Meclisi ahkâm şeriyenin tenfizi, kavaninin vazı, tadili, tefsiri, fesih ve ilgası, devletlerle mukavele, muahede ve sulh akdi, harp ilânı, Muvazenci umumiyei maliye ve Devletın umum hesabı katı kanunlarının tetkik ve tasdikı, meskûkât darbı, inhisar ve malî taahhüdü mutazammın mukavelât ve imtiyazatın tasdik ve feshi, umumî ve hususi af ilânı, cezaların tahfif veya tahvili, tahkikat ve mücazâtı kanuniyenin tecili, mahkemelerden sâdır olup katiyet kesbetmiş olan idam hükümlerinin infazı gibi vezaifi bizzat kendi ifa eder.

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Bir mebusun vatana hiyanet ve mebusluğu zamanında irtikâp töhmetlerinden biriyle müttehem olduğuna Türkiye Büyük Millet Meclisi Heyeti Umumiyesi âzayı mevcudesinin sülûsanı ekseriyeti ârasiyle karar verilir veyahut on ikinci maddede münderiç ceraimden biriyle mahkûm olur ve mahkûmiyeti kaziyei muhkeme halini alrsa mebusluk sıfatı zail olur.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — İstifa, esbabı meşrua dolayısıyla mahcuriyet, bilâ mezuniyet ve mazeret iki ay Meclise ademi devam veyahut memuriyet kabulü hallerinde mebusluk sakıt olur.

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Yukarıki maddeler mucibince mebusluk sıfatı zail veya sakıt olan veyahut vefat eden mebusun yerine bir diğeri intihap olunur.

OTUZUNCU MADDE — Büyük Millet Meclisi, kendi zabıtasını reisi marifetiyle tanzim ve idare eder.

Üçüncü fasıl

Vazifei icraiye

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Türkiye Reisicumhuru Büyük Millet Meclisi Heyeti Umumiyesi tarafından ve kendi âzası meyanından bir intihap devresi için intihap olunur. Vazifei riyaset yeni Reisicumhurun intihabına kadar devam eder. Tekrar intihap olunmak caizdir.

OTUZ İKİNCİ MADDE — Reisicumhur Devletin reisidir. Bu sıfatla merasimi mahsusada Meclise ve lüzum gördükçe İera Vekilleri Heyetine riyaset eder. Re-
isicumhur Riyaseti Cümhur makamında bulduğça Meclis münakaşat ve müzakeratına iştirak edemez ve rey veremez.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Reisicumhur hastalık ve memleket haricinde seyahat gibi bir sebeple vezaifini ifa edemez veya vefat, istifa ve sair sebep dolayısıyla Cümhuriyet riyaseti inhilâl ederse Büyük Millet Meclisi Reisi vekâleten Reisicumhur vezaifini ifa eder.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Cümhur Riyasetinin inhilâlinde Meclis müğtemi ise yeni Reisicumhuru derhal intihap eder.

Meclis müğtemi değilse Reis tarafından hemen içtimaa davet edilerek Reisicumhur intihap edilir. Meclisin intihap devresi hitam bulmuş veya intihabatın teçeddine karar verilmiş olursa Reisicumhuru gelecek Meclis intihap eder.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Reisicumhur Meclis tarafından kabul olunan kanunları on gün zarfında ilân eder.

Teşkilâtı Esasiye kanunu ile bütçe kanunları müstesna olmak üzere ilânını muvafık görmediği kanunları bir daha müzakere edilmek üzere esbabı mucbesiyle birlikte keza on gün zarfında Meclise iade eder.

Meclis, mezkûr kanunu bu defada kabul ederse, onun ilânı Reisicumhur için mecburidir.

OTUZ ALTINCI MADDE — Reisicumhur, her sene teşrinisanide Hükümetin geçen seneki faliyetine ve o sene ittihaz edilmesi münasip görülen tedbirlere dair bir nutuk irat eder veyahut Başvekile kıraat ettirir.

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Reisicumhur, ecebi devletlerin nezdine Türk Cümhuriyetinin siyasi mümessillerini tâyin ve ecebi devletlerin siyasi mümessillerini kabul eder.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Reisicumhur intihabı akabinde ve Meclis huzurunda şu suretle yemin eder:

[Reisicumhur sıfatıyla Cümhuriyetin kanunlarına ve hakimiyeti milliye esaslarına riayet ve bunları müdafaa, Türk milletinin saadetine sadıkane ve bütün kuvvetimle sarfı mesai, Türk Devletine teveccüh edecek her tehlikeyi kemali siddetle men, Türkiye'nin şan ve şerefini vikaye ve ilâya ve deruhde ettiğim vazifenin icabatına hasrı nefsetmekten ayrılmıyacağıma (Vallahi)].

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Reisicumhurun ısdar edeceği bilcümle mukarrerat Başvekil ile vekili aidi taraflarından imza olunur.

KIRKINCI MADDE — Başkumandanlık Türkiye Büyük Millet Meclisinin şahsiyeti mâneviyesinde mündemiç olup Reisicumhur tarafından temsil olunur. Kuvayi harbiyenin emir ve kumandası hazarada kanunu mahsusuna tevfikân Erkânı

harbiyei umumiye riyasetine ve seferde İcra Vekilleri Heyetinin inhası üzerine Reiscumhur tarafından nasbedilecek zata tevdi olunur.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Reiscumhur hiyaneti vataniye halinde Büyük Millet Meclisine karşı mesuldür. Reiscumhurun ısdar edeceği bilecümle mukarrerattan mütevellit mesuliyet 39 ncu madde mucibince mezkûr mukarreratı imza eden Başvekil ile vekili aidine racidir. Reiscumhurun hususatı şahsiyesinden dolayı mesuliyeti lâzımgeldikte işbu Teşkilâtı Esasiye kanununun masuniyeti teşriiye taallük eden 17 nci madesi mucibince hareket edilir.

KIRK İKİNCİ MADDE — Reiscumhur, Hükümetin inhası üzerine daimî nâ-lûliyet veya şeyhuhet gibi şahsi sebeplerden dolayı muayyen efradın cezalarını ıskat veya tahfif edebilir.

Reiscumhur, Büyük Millet Meclisi tarafından ittiham edilerek mahkûm olan vekiller hakkında bu salâhiyeti istimal edemez.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Reiscumhurun tahsisatı kanunu mahsus ile tâyin olunur.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Başvekil, Reiscumhur canibinden ve Meclis âzası meyanından tâyin olunur.

Sair vekiller Başvekil tarafından, Meclis âzası arasından intihap olunarak heyeti umumiyesi Reiscumhurun tasdiğiyle Meclise arz olunur.

Meclis müçtemi değilse arz keyfiyeti Meclisin içtimasına talik olunur.

Hükümet hattı hareket ve siyasi noktai nazarını âzami bir hafta zarfında Meclise bildirir ve itimat talep eder.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Vekiller Başvekilin riyaseti altında (İcra Vekilleri Heyeti) ni teşkil ederler.

KIRK ALTINCI MADDE — İcra Vekilleri Heyeti Hükümetin umumî siyasetinden müstereken mesuldür.

Vekillerden her biri kendi salâhiyeti dairesindeki icraattan ve maiyetinin efal ve muamelâtından ve siyasetinin umumî istikametinden münferiden mesuldür.

KIRK YEDİNCİ MADDE — Vekillerin vazife ve mesuliyetleri kanunu mahsus ile tâyin olunur.

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Vekâletlerin adedi kanunla tâyin olunur.

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Mezun veyahut herhangi bir sebeple mazur olan bir vekile, İcra Vekilleri Heyeti âzasından bir diğeri muvakkaten niyabet eder. Ancak bir vekil bir vekâletten fazlasına niyabet edemez.

ELLİNCİ MADDE — Türkiye Büyük Millet Meclisince İcra Vekillerinden birinin Divanı âliye sevkine dair verilen karar vekâletten sukutunu dahi mutazammındır.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — İdarî dâva ve ihtilâfları rüyet ve hal, Hükümetçe ihzar ve tevdi olunacak kanun lâyihaları ve imtiyazı mukavele ve şartnameleri üzerine beyanı mütalâa, gerek kendi kanunu mahsus ve gerek kavanini saire ile muayyen vezaifi ifa etmek üzere bir Şûrayi devlet teşkil edilecektir. Şûrayi devletin rüesa ve âzası vezaifi mühimmede bulunmuş, ilim, ihtisas tecrübeleri ile mütemayiz zevat meyanından Büyük Millet Meclisince intihap olunur.

ELLİ İKİNCİ MADDE — İcra Vekilleri Heyeti, kanunların suveri tatbikiyesini irae veyahut kanunun emrettiği hususatı tesbit için ahkâmı cedideyi muhtevi olmamak ve Şûrayi devletin nazarı tetkikinden geçirilmek şartıyla nizamnameler tedvin eder.

Nizamnameler Reiscumhurun imza ve ilâniyle mamulünbih olur.

Nizamnamelerin kavanine mugayereti iddia olundukta bunun mercii halli Türkiye Büyük Millet Meclisidir.

— 333 —

Dördüncü fasıl
Kurvei kazaiye

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Mahkemelerin teşkilâtı, vazife ve salâhiyetleri kanunla muayyendir.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Hâkimler bilcümle dâvaların muhakemesinde ve hükmünde müstakil ve her türlü müdahalâttan âzade olup ancak kanunun hükmüne tabidirler.

Mahkemelerin mukarreratını Türkiye Büyük Millet Meclisi ve İcra Vekilleri Heyeti hiç bir vechile tebdil ve tagyir ve tehir ve infazı ahkâmına mümanaat edemez.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Hâkimler kanunen muayyen olan usul ve ahval haricinde azlolunamazlar.

ELLİ ALTINCI MADDE — Hâkimlerin evsafi, hukuki, vezaifi maaş ve muhassasatları ve sureti nasp ve azilleri kanunu mahsus ile tâyin olunur.

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Hâkimler kanunen muayyen vezaiften başka umumî ve hususi hiç bir vazife deruhte edemezler.

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Mahkemelerde muhakemat alenidir.

Yalnız Usulî muhakemat kanunu mucibince bir muhakemenin hafiyyen cereyanına mahkeme karar verebilir.

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Herkes, mahkeme huzurunda hukukunu müdafaa için lüzum gördüğü meşru vesaiti istimalde serbesttir.

ALTMİŞİNCİ MADDE — Hiç bir mahkeme, vazife ve salâhiyeti dahilinde olan dâvaları rüyetten imtina edemez. Vazife ve salâhiyet haricinde olan dâvalar ancak bir karar ile reddolunur.

Divanı Âli

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Vazifelerinden münbais hususatta İcra Vekilleriyle Şûrayı devlet ve Mahkemei temyiz rüesa ve âzasını ve Başmüddeiumumiyi muhakeme etmek üzere bir (Divanı Âli) teşkil edilir.

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Divanı Âli âzalığı için on biri Mahkemei temyiz, onu Şûrayı devlet rüesa ve âzası meyanından ve kendi heyeti umumiyeleri tarafından ledeliktiza reyî hafi ile yirmi bir zat intihap olunur.

Bu zevat reyî hafi ve ekseriyeti mutlaka ile içlerinden birini reis ve birini reis vekili intihap ederler.

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Divanı Âli bir reis ve on dör âza ile teşekkül ve ekseriyeti mutlaka ile karar ittihaz eder.

Mütebaki altı zat ledelicap heyetin noksanını ikmal için ihtiyat âza vaziyetindedirler.

İşbu ihtiyat âza üçü Mahkemei temyiz, üçü Şûrayı devletten müntehap âza arasından olmak üzere kura ile tefrik olunurlar.

Reisliğe ve reis vekilliğine intihap olunanlar bu kuraya dahil olmazlar.

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Divanı Âlinin Müddeiumumiliği Başmüddeiumumilik tarafından ifa olunur.

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Divanı Âlinin kararları katidir.

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Divanı Âli mevzu kanunlara tevfikân muhakeme icra ve hüküm ita eder.

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Divanı Âli görülen lüzum üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıyla teşkil olunur.

Beşinci fasıl*Türklerin hukuku âmmesi*

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Her Türk hür doğar, hür yaşar.

Hürriyet, başkasına muzır olmayacak her türlü tasarrufatta bulunmaktır.

Hukuku tabiiyeden olan hürriyetin herkes için hududu başkalarının hududu hürriyetidir. Bu hudut ancak kanun marifetiyle tesbit ve tâyin edilir.

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Türkler kanun nazarında müsavi ve bilâ-istisna kanuna riayetle mükelleflerdir. Her türlü zümre, sınıf, aile ve fert imtiyazları mülga ve memnudur.

YETMİŞİNCİ MADDE — Şahsi masuniyet, vicdan, tefekkür, kelâm, neşir, seyahat, akit, sai ve amel, temellük ve tasarruf, içtima, cemiyet, şirket, hak ve hürriyetleri Türklerin tabii hukukundaadır.

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Can, mal, ırz, mesken her türlü taarruzdan masumdur.

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Kanunen muayyen olan ahval ve eşkâlden başka bir suretle hiç bir kimse derdest ve tevkif edilemez.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — İşkence, eziyet, müsadere ve angarya memnudur.

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Menafii umuniye için lüzumu usulen tahakkuk etmedikçe ve kanunu mahsus mucibince değer pahası peşin verilmekçe hiç bir kimsenin malı istimval ve mülkü istimlâk olunamaz.

Fevkalâde ahvalde kanun mucibince tahmil olunacak nakdî, aynî ve sayı amelesi müteallik mükellefiyetler müstesna olmak üzere hiç bir kimse hiç bir fedakârlığa icbar edilemez.

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Hiç bir kimse mensup olduğu din, mezhep, tarikat ve felsefi içtihadından dolayı muahaze edilemez. Asayiş, âdabı muşerreti umuniye ve kavanine mugayir olmamak üzere her türlü âyinler serbesttir.

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Kanun ile muayyen olan usul ve ahval haricinde kimsenin meskenine girilemez ve üzeri taharri edilemez.

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Matbuat, kanun dairesinde serbesttir ve neşredilmeden evvel teftiş, muayeneye tabi değildir.

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Seferberlikte idarei örfiye halinde veyahut müstevli emrazdan dolayı kanunen müttehaz tedabir icabatından olarak vazedilecek takayyüdat müstesna olmak üzere seyahat hiç bir suretle takyidata tabi tutulamaz.

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Ukudun, sayü amelin, tenlik ve tasarrufun, içtimaatın, cemiyetlerin ve şirketlerin hududu hürriyeti kanunlar ile musarrahtır.

SEKSENİNCİ MADDE — Hükûmetin nezaret ve murakabesi altında ve kanun dairesinde her türlü tedrisat serbesttir.

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Postalara verilen evrak, mektuplar ve her nevi emanetler salâhiyettar müstantık ve mahkeme kararı olmadıkça açılmaz ve telgraf ve telefon ile vâkı olan muhaberatın mahremiyeti ihlâl olunamaz.

SEKSEN İKİNCİ MADDE — Türkler, gerek şahıslarına, gerek âmmeğe müteallik olarak kavanin ve nizamata muhalif gördükleri hususatta merciine ve Türkiye Büyük Millet Meclisine münferiden veya müçtemian ihbar ve şikâyetle bulunabilirler. Şahsa ait olarak vukubulan müracaatın neticesi müstediye tahriren tebliğ olunmak mecburidir.

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir mahkemeye celp ve sevk olunamaz.

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Vergi, Devletin umunî masarifine halkın iştiraki demektir.

Bu esasa mugayir olarak hakikî veya hükmi şahıslar tarafından veya onlar namına rüsum, âşar ve sair tekâlif alınması memnudur.

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Vergiler ancak bir kanun ile tarh ve cibayet olunabilir.

Devlet, vilâyet idarei hususiyeleri ve belediyelere taamilen cibayet edilmekte olan rüsum ve tekâlifin kanunları tanzim edilmeye kadar kemakân cibayete devam olunabilir.

SEKSEN ALTINCI MADDE — Harp halinde veya harbi icap ettirecek bir vaziyet hudusunda veya isyan zuhurunda veyahut vatan ve Cumhuriyet aleyhinde kuvvetli ve fiilî teşebbüsat vukuunu müeyyit katî emarat görüldükte İera Vekilleri Heyeti müddeti bir ayı tecavüz etmemek üzere umumî veya mevziî idarei örfiye ilân edebilir ve keyfiyet hemen Meclisin tasdikına arz olunur. Meclis idarei örfiye müddetini, indelicap tezyit veya tenkis edebilir. Meclis müçtemi değilse derhal içtimaâ dâvet olunur.

İdarei örfiyenin fazla temadisi Meclisin kararına mütevakıftır. İdarei örfiye, şahsi ve ikametgâh masuniyetlerinin, matbuat, müraselât, cemiyet, şirket hürriyetlerinin muvakkaten takyit veya taliki demektir.

İdarei örfiye mıntakasiyle bu mıntaka dahilinde tatbik olunacak ahkâm ve muamelâtın sureti icrası ve harp halinde dahi masuniyet ve hürriyetlerin tarzı takyit ve taliki kanunla tesbit olunur.

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — İptidai tahsil bütün Türkler için mecburi Devlet mekteplerinde meccanidir.

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Türkiye abalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibariyle (Türk) ıtlak olunur.

Türkiye'de veya hariçte bir Türk babanın sülbünden doğan veyahut Türkiye'de mütemekkin bir ecnebi babanın sülbünden Türkiye'de doğup da memleket dahilinde ikamet ve sinni rüşte vüsulünde resmen Türklüğü ihtiyar eden veyahut Vatandaşlık kanunu mucibince Türklüğe kabul olunan herkes Türktür. Türklük sıfatı kanunen muayyen olan ahvalde izaa edilir.

Altıncı fasıl

Mevaddı mutoferrika

Vilâyat

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Türkiye Corafi vaziyet ve iktisadi münasebet noktai nazarından vilâyetlere, vilâyetler kazalar, kazalar nahiyelere münkasemdir ve nahiyeler de kasaba ve köylerden terekkip eder.

DOKSANINCI MADDE — Vilâyetlerle şehir, kasaba ve köyler hükmi şahsiyeti haizdir.

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Vilâyetler umuru tevsii mezuniyet ve tefriki vezaif esası üzerine idare olunur.

Memurin

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Hukuku siyasiyeyi haiz her Türk ehliyet ve istihkakına göre Devlet memuriyetlerinde istihdam olunmak hakkını haizdir.

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Bilûmun memurların evsafı, hukuku, vezaifi, maaş ve muhassasatı ve sureti nasıp ve azilleri ve terfi ve terakkileri kanunu mahsus ile muayyendir.

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Kanuna muhalif olan umurda âmire itaat memuru mesuliyetten kurtaramaz.

Umuru maliye

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Muvazenei umumiye kanunu mütaallik olduğu senei maliyenin dühulünde mevkii icraya konulabilmek için lâyihası ve merbutu bütçeler ve cetveller nihayet teşrinisaninin iptidasında Meclise takdim olunur.

DOKSAN ALTINCI MADDE — Devlet emvalinden muvazene haricinde sarfiyat caiz değildir.

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Muvazenei umumiye kanununun hükmü bir seneye mahsustur.

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Hesabı katî kanunu mütaallik olduğu sene bütçesinin devrei hesabiyesi zarfında istihsal olunan varidat ile yine o sene vukubulan tediyatın hakikî miktarını mübeyyin kanundur. Bunun şekil ve taksimatı Muvazenei umumiye kanununa tamamiyle mütenazır olacaktır.

DOKSAN DOKZUNCU MADDE — Hesabı katî kanununun lâyihası mütaallik olduğu senenin sonundan itibaren nihayet ikinci senenin teşrinisanisinin iptidasına kadar Büyük Millet Meclisine takdim olunmak mecburidir.

Teşkilâtı esasiye kanununa ait zevabıt

YÜZÜNCÜ MADDE — Büyük Millet Meclisine merbut ve Devletin varidat ve masarifatını kanunu mahsusuna tevfikân murakabe ile mükellef bir Divanı muhasebat müessestir.

YÜZ BİRİNCİ MADDE — Divanı muhasebat umumî mutabakat beyannamesini taallûk ettiği Hesabı katî kanununun Maliyeye Büyük Millet Meclisine takdim tarihinden itibaren nihayet altı ay zarfında Meclise takdim eder.

YÜZ İKİNCİ MADDE — İşbu Teşkilâtı Esasiye kanununun tadili aşağıdaki şeraite tabidir:

Tadil teklifi Meclis âzayı mürettebesinin lâakal bir sülüsü tarafından imza olunmak şarttır.

Tadilât ancak adedi mürettebin sülüsünü ekseriyeti ârasiyle kabul olunabilir.

İşbu kanunun şekli Devletin Cumhuriyet olduğuna dair olan birinci maddesinin tadil ve tağyiri hiç bir suretle teklif dahi edilemez.

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Teşkilâtı Esasiye kanununun hiç bir maddesi, hiçbir sebep ve bahane ile ihmal veya tadil olunamaz. Hiç bir kanun Teşkilâtı Esasiye kanununa münafi olamaz.

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — 1293 tarihli Kanunu Esasi ile mevaddı muaddelesini ve 20 kânunusani 1337 tarihli Teşkilâtı Esasiye kanunu ve müzeyyelâtı ve tadilâtı mülgadır.

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun tarihi neşrinden itibaren meriyülicradır.

MUVAKKAT MADDE — Türkiye Büyük Millet Meclisine intihap edilen ve edilecek olan bilfümum mensubini askeriyenin tabi olacakları şerait hakkındaki 19 kânunuevvel 1339 tarihli kanun ahkâmı bakidir.

16 ramazan 1342 ve 20 nisan 1340

<i>Meclis Heyeti Umumiyesince kabulü</i>	:	<i>Kırk ikinci içtımam ikinci celsesinde</i>
<i>Cumhuriyet riyasetine tebliği</i>	:	<i>21 .IV .1340 tarih ve 2/229 No. lu tezkere ile</i>
<i>Berayi neşir ve ilân kanununun Başvekâlete tebliği edildiğini müş'ir Cumhuriyet Riyasetinden mevzur tezkere'nin tarih ve numarası</i>	:	<i>23 IV .1340 ve 6/465</i>
<i>Müzakeratı ihtiva eden zabıt ceridelerinin cilt ve sayfa numaraları</i>	:	<i>Cilt Sayfa</i>
	:	<i>7 241:287,290:291,516:566,825:858,859:862,909:910</i>
	:	<i>8 103:139,381:420,430:438,465:466,683:720,1005:1042</i>

213:229 565